

Svar på skriftligt spörsmål SSS 151/2023 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att få Natos planeringsstab (NFIU) till Finland

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 151/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Sanna Antikainen /saf:

Har regeringen övervägt åtgärder för att få Natos planeringsstab NFIU till Finland för att se till att Finland i en krissituation får bästa möjliga hjälp av sina allierade inom Nato?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Efter Rysslands olagliga annektering av Krim och militära attack mot Ukraina 2014 började Nato stärka de olika delområdena av dess avskräckning och försvar. I centrum för anpassningen av Natos avskräckning och försvar har det i synnerhet funnits en strävan att stärka alliansens förmåga att genomföra de nödvändiga gemensamma försvarsinsatserna på det sätt som den rådande verksamhetsmiljön kräver. Detta har innefattat målet att Nato bättre än tidigare även ska kunna hantera situationer som utvecklas snabbt. Förstärkningen av avskräckningen och försvaret har genomförts stegvis och proportionellt i förhållande till utvecklingen av säkerhetsmiljön. Den aktuella ramen för politisk styrning utgörs av ett strategiskt koncept och de beslut som fattats vid toppmötena i Madrid och Vilnius.

I den första fasen av stärkandet av den kollektiva avskräckningen och försvaret 2014 började Nato genomföra en rotationsbaserad närvaro i de östra medlemsstaterna och deras närområden. Dessutom intensifierade man bland annat övervakningen via luften och inledde en utveckling av Natos strukturer för snabba insatser. Vid toppmötet i Wales 2014 beslutade Nato också att inrätta Nato Force Integration Unit-enheter (NFIU) i de östra medlemsstaterna för att stödja åtgärder för att stärka den kollektiva avskräckningen och försvaret och vid behov genomförandet av gemensamma försvarsinsatser, bland annat vad gäller snabbinsatsstyrkorna.

År 2016 fattades ett beslut om en framåtriktad närvaro i Natos östra och sydöstra delar. Detta inbegrep inrättandet av avdelningar på bataljonsnivå i fyra östliga medlemsstater (de baltiska staterna och Polen) samt en förstärkning av Natos militära verksamhet och närvaro i Slovakien, Ungern, Rumänien och Bulgarien. Nato har också varit i färd med att utveckla kommando- och ledningsstrukturen sedan 2014. Nato har bland annat stärkt staben för Nordostliga armékåren i Polen, inrättat fyra divisionsstaber i de östra medlemsstaterna, inrättat en stab för gemensamma

insatser i Norfolk samt en stab för underhåll, logistik och militär rörlighet i Tyskland. I Neapel har en funktion (hub) inrättats för analys av hot.

För närvarande finns det åtta NFIU-enheter och de är belägna i Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Rumänien och Bulgarien.

Efter Rysslands attack mot Ukraina i februari 2022 fattade Nato nästan omedelbart beslut om att inrätta fyra nya stridsavdelningar i Bulgarien, Ungern, Rumänien och Slovakien och koncentrerade för första gången i alliansens historia de delar av NRF-avdelningen som var i högsta beredskap till Rumänien. Vid toppmötet i Madrid 2022 fattades ett beslut om förmågan att stärka alla åtta stridsavdelningar till brigadstyrka. Avdelningarna är också integrerade i Natos kommandostruktur.

I och med utvecklingen av avskräckningen och försvaret har alla Nato-länder som gränsar till Ryssland, med undantag av Finland, samt övriga medlemsstater i det östliga området någon form av permanent Nato-närvaro och regelbunden övningsverksamhet.

Till följd av Finlands och Sveriges Natomedlemskap utvidgas SACEUR:s ansvarsområde avsevärt vad gäller den kollektiva avskräckningen och försvaret. Samtidigt pågår ett kontinuerligt arbete inom Nato för att stärka avskräckningen och försvaret och modernisera det kollektiva försvaret. Viktiga delområden i arbetet är utarbetande av regionala planer och uppbyggnad av genomförandekapaciteten, truppstrukturen samt utvecklingen av kommando- och ledningsstrukturen. På samma sätt bedömer man kontinuerligt utvecklingen och upprätthållandet av Natos militära gruppering samt övningsverksamheten inom SACEUR:s ansvarsområde i förhållande till säkerhetsmiljön. Denna utveckling är kopplad till att Finland, och i framtiden även Sverige, integreras i Natos avskräckning och försvar.

Målet för statsminister Petteri Orpos regering är att Natos planering och strukturer samt Finlands placering i dem i största möjliga utsträckning ska stödja säkerheten i norra Europa från Östersjön till den arktiska regionen. I regeringsprogrammet konstateras att regeringen strävar efter att placera Natos funktioner i Finland.

I och med den pågående utvecklingen i Nato och Finlands integration i Nato bildar Finland ett nationellt perspektiv för hur vi vill att Natos avskräckning och försvar ska utvecklas och upprätthållas framöver. Detta inbegriper bedömningar av vilken Nato-närvaro och vilka av Natos verksamheter och funktioner man eventuellt vill sträva efter att ska placeras i Finland och varför dessa skulle vara ändamålsenliga med hänsyn till Finlands och Natos kollektiva försvar. Regeringen har ännu inte fastställt riktlinjer för sin ståndpunkt om vilken typ av Nato-närvaro som eventuellt eftersträvas i Finland.

Statsrådet och dess ministerier svarar för beredningen och genomförandet av åtgärder i anslutning till internationella relationer, inklusive NATO-frågor. Försvarsförvaltningen svarar för den nationella beredningen av den ovannämnda helheten för avskräckning och försvar och bedömningen i samband med den genomförs i ett dagligt samarbete med Nato.

Den NFIU-enhet som beskrivs i det skriftliga spörsmålet är också en sådan funktion vars ändamålsenlighet bedöms som en del av den större helhet som beskrivs ovan. En mer detaljerad bedömning av de militära förutsättningarna för genomförandet av det kollektiva försvaret görs av Försvarsmakten och Natos militära myndigheter, men slutligen fattas besluten om verkställandet av de olika strukturerna på politisk nivå både nationellt i Finland och inom Nato mellan samtliga medlemsstater. I Finland dras riktlinjer upp för de utrikes- och säkerhetspolitiska frågor som gäller Nato under ledning av republikens president i samarbete med statsrådet vid mötet mellan republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott.

Finlands nationella riktlinjer i anslutning till varje Nato-fråga främjas i Natos strukturer, men också vid flera bilaterala och multilaterala sammanträden och möten. I enlighet med regeringsprogrammet arbetar Finlands representanter i Nato och Bryssel, tjänstemännen i Finland och vi företrädare för regeringen dagligen för att säkerställa att Finland får nödvändig hjälp från Nato i en krissituation. I praktiken betyder det särskilt två saker: Vi arbetar för att Nato ska vara en tillräcklig avskräckning för att förebygga militära maktmedel eller hot med sådana mot Finland och vi försöker samtidigt se till att de operativa planerna kan genomföras så bra som möjligt, både när det gäller Nato och Finland. Dessa två saker är nära förbundna med varandra.

För att beredningen och påverkan som gäller viktiga Nato-ärendehelheter ska vara av så hög kvalitet och effektiva som möjligt, måste tillräckliga resurser för försvarsförvaltningen säkerställas för beredning av Nato-frågor. På så sätt tryggas också ett så stort genomslag som möjligt vad gäller att främja Finlands nationella mål.

Helsingfors 17.11.2023

Försvarsminister Antti Häkkinen